

PHILIP ROTH

Pe când era bună

Traducere din limba engleză
și note de Mihaela Ghiță

POLIROM
2021

Luni i-a spus domnului Valerio că, fiindcă seara lucra la Lactobarul lui Dale și după-amiaza făcea repetiții cu fanfara, nu-i mai rămânea suficient timp pentru învățat.

— Dar terminăm înainte de patru jumate.

— Chiar și așa, a spus ea, ferindu-și privirea.

— Dar anul trecut te-ai descurcat, Lucy. Ba chiar ai fost printre premianți.

— Știu. Îmi pare tare rău, domnule Valerio.

— Păi, Lucy, a început el, tu și cu Bobby Witty sunteți oamenii mei de bază. Zău că nu știu ce să zic. Mai e un pic și încep meciurile importante.

— Știu, domnule Valerio, dar cred că așa e mai bine. Cred că n-am încotro. Mai e un pic și începe și facultatea, să știți. Așa că trebuie să mă pun serios pe treabă și să mă străduiesc din răsuputeri – pentru bursă. Și am nevoie de banii pe care-i câștig la lactobar. Dacă aș putea renunța la slujbă, atunci mi-aș permite să mă ocup de asta... dar pur și simplu nu pot.

— Ce să zic? a comentat el, coborând pleoapele ochilor lui mari și negri. Nu știu ce-o să se aleagă de ritmul de-acolo, de la percuție. Mi-e și groază să mă gândesc.

— Cred că Bobby poate să-i tragă după el, domnule Valerio, a spus ea cu glasul stins.

— Mda, a oftat el. Nu-s Fritz Reiner. Bănuiesc că asta înseamnă o fanfară de liceu.

— Îmi pare tare rău, domnule Valerio.

— Chestia e că nu mi se întâmplă prea des să dau de cineva, băiat sau fată, care să fie la fel de pasionat de toba mică pe cât ești tu. Majoritatea, dacă-mi permiți, dau în toba aia ca în fasole. Tu *ascuți*. Tu ai fost fata mea de vis, Lucy.

— Vă mulțumesc, domnule Valerio. Vă sunt recunoscătoare. Înseamnă mult pentru mine, sincer vă zic.

Apoi i-a așezat pe birou cutia în care își împăturise uniforma. Coiful argintiu cu cozoroc negru și panaș auriu îl ținea în mână.

— Zău că îmi pare rău, domnule Valerio.

El a luat coiful și l-a așezat pe birou.

— Toba mea, a început ea, simțind cum îi slăbește voința cu fiecare clipă ce trecea, e în sala de repetiții.

Domnul Valerio ședea pur și simplu acolo, șfichiindu-l panașul cu un deget. O, ce om de treabă era! Era un burlac cu un ușor șchiopătat care venise la ei tocmai de la o școală de muzică din Indianapolis, Indiana, și fanfara însemna toată viața lui. Era extrem de răbdător și dedicat. Fie zâmbea, fie era trist, dar nu devenea niciodată furios și nici afurisit, iar acum ea îl dezamăgea – și încă dintr-un motiv egoist, prostesc, lipsit de însemnătate.

— Ei bine, la revedere, domnule Valerio. Sigur, o să mai trec să vă salut și să văd cum merg treburile, nu vă faceți griji.

Deodată el a tras foarte adânc aer în piept și s-a ridicat. Părea să-și adune puterile. I-a apucat o mână într-ale lui și i-a strâns-o, căznindu-se să adopte o mină fericită.

— Ei bine, a fost o plăcere să te avem în echipă, Fată de Vis.

Lacrimile îi șiroiau pe obraji. Lui Lucy îi venea să-l pupe. De ce făcea asta? Fanfara era a doua ei familie. Prima ei familie.

— Dar, a reluat domnul Valerio, bănuiesc c-o să trecem cu toții peste asta.

A bătut-o pe umăr:

— Ai grijă de tine, Lucy.

— O, și dumneavoastră, domnule Valerio!

Când Lucy a urcat în fugă treptele de la intrare, o fetiță cu cozi împletite ședea în leagănul de pe verandă.

— Bună! i-a spus copila.

Oricine se va fi aflat deja la pian în momentul acela, s-a oprit în mijlocul unei măsuri când Lucy a trântit ușa în urma ei și s-a repezit în sus pe scări, urcând câte două trepte deodată.

În timp ce răsucea cheia în ușa de la camera ei, a auzit din nou pianul la parter. În secunda următoare a tras scaunul de sub birou, s-a urcat pe el și și-a privit picioarele în oglinda de deasupra măsuței de toaletă. Erau dizgrațioase. Era prea scundă și prea slăbănoagă. Dar ce putea face? De doi ani rămăsese la un metru cincizeci și șase. Cât despre greutate, nu-i plăcea să mănânce, cel puțin nu acasă. În plus, dacă se îngrășa, picioarele aveau pur și simplu să i se îngroașe ca niște cârnați — asta păteau fetele scunde.

S-a dat jos de pe scaun. Și-a înfruntat reflexia în oglindă. Ce față pătrătoasă avea — și anostă. Cuvântul „cârn“ se inventase ca să-i descrie ei nasul. Eva Petersen încercase să-i dea porecla asta la fanfară, dar Lucy îi spusese să înceteze și, cum Eva avea ea însăși albeața aia la ochi, s-a conformat instantaneu. Un nas cârn nu era o chestie așa de neplăcută, dacă stătea să se gândească, doar că al ei era prea gros la capăt, acolo unde se avânta în sus. La fel și maxilarul, cel puțin pentru o fată. Părul îi era de un blond spălăcit și știa că bretonul nu făcea decât să-i înăsprească trăsăturile pătrătoase, dar când și-l dădea peste cap (cum făcea în clipa aceea), avea o frunte groaznic de osoasă. Mda, ochii erau frumoși — sau ar fi fost dacă i-ar fi aparținut altcuiva, deși tocmai asta era problema: chiar îi aparțineau altcuiva. Uneori se întâmpla să se privească în oglinda din sala de repetiții și, stând cu coiful ăla pe cap, se îngrozea de cât de tare semăna cu tatăl ei — în special cu petele alea două rotunde și albastre de sub arcada proeminentă și palidă a frunții.

Avea și pistrui, dar n-avea coșuri – singurul lucru bun cu care îi fusese blagoslovit aspectul fizic.

S-a tras un pas în spate ca să se vadă pe de-a-ntregul. Purta întotdeauna fusta aia plisată, cu un ac de siguranță mare în partea din față, puloverul gri cu mânecile suflecate și mocasinii ei jerpeliți. Mai avea trei fuste, dar alea erau și mai vechi. Și n-o interesau hainele. Ce motiv ar fi avut? Of, de ce renunțase la fanfară?

S-a apucat de spatele bluzei și-a strâns, așa încât stofa i s-a întins de-a curmezișul pieptului. Începuseră să-i crească sânii pe când avea unsprezece ani, apoi, spre ușurarea ei, după un an pur și simplu au încetat s-o facă. Dar n-aveau de gând să înceapă iar? Știa ea un exercițiu despre care se zicea că i-ar face mai mari. Profesoara de igienă, domnișoara Fichter, le arătase la oră. Era preluat din *American Posture Monthly*, o revistă care avea pe copertă o fotografie cu doi băieței gemeni, în chiloți albi, stând în cap și zâmbind. Domnișoara Fichter nu înțelegea ce găseau de chicotit la imaginea aceea, lucru valabil și pentru exercițiu, al cărui scop era menținerea sănătății și sporirea farmecului personal. Dacă ar fi fost dispuse să se obișnuiască să-și exerseze musculatura când erau tinere, aveau să fie întotdeauna mândre de aspectul lor fizic. Prea multe adolescente din școala asta stau *gheboșate*, le spunea domnișoara Fichter, și o zicea de parcă ar fi vrut să spună că *mint* sau *fură*.

Făceai exercițiul cu palmele întinse în dreptul pieptului. Mai întâi împingeai pumnul drept în palma deschisă a mâinii stângi, pe urmă pumnul stâng în palma dreaptă. Făceai chestia asta de douăzeci și cinci de ori, scandând ritmic la fiecare repetare, așa cum făcea domnișoara Fichter, „Drept-stâng, stâng-drept, bustul eu să mi-l respect“.

Dinaintea oglinzii, îndărătul uşii încuiate și fără să articuleze cuvintele, Lucy a încercat exercițiul. Cât dura până începea să dea roade? „*Ta-dam*“, a rostit ea, „*ta-dam... ta-dam, ta-dam*“.

O, cât avea să-i lipsească fanfara! Cât avea să-i lipsească domnul Valerio! Dar pur și simplu nu mai putea să defileze cu fetele alea – erau niște ciudate. Iar ea nu! Și nici n-avea de gând să lase pe cineva să zică așa ceva! De-acum încolo aveau să fie numai ea și Eleanor Sowerby, ele două împreună. În camera lui Ellie se aflau un pat cu un baldachin din organdi alb și o măsuță de toaletă cu oglindă, unde puteau să-și facă temele în după-amiezile ploioase. În după-amiezile frumoase urmau să stea în curtea din spate, să citească împreună la soare sau pur și simplu să se plimbe prin Crâng, să se uite la peluze și să trâncănească. Dacă la întoarcere ar fi deja întuneric, cel mai probabil soții Sowerby aveau să o invite să ia cina cu ei. Duminicile ar fi invitat-o să îi însoțească la biserică și pe urmă să rămână la cină. Doamna Sowerby era grozav de blândă și de prevenitoare, îi spusese „dragă“ chiar în după-amiaza în care făcuseră cunoștință – iar Lucy fusese cât pe ce să răspundă prostește cu o reverență. Și domnul Sowerby intrase zgomotos în casă la ora cinci – „A venit tăticu' Yokum!“ strigase el și pe urmă își pupase zgomotos nevasta direct pe gură, chiar dacă era o femeie durdulie și cu păr cărunț, care, zicea Ellie, trebuia să poarte ciorapi de compresie ca să nu i se umfle venele. Asta era poanta lui Ellie zilele acelea, să-i zică „tăticu' Yokum“, iar el îi zicea ei Daisy Mae și, oricât de ridicolă i se părea toată chestia, Lucy s-a trezit că o încearcă un amestec de admirație și uluire în fața a ceea ce părea a fi, în fine, o familie fericită.

Așa că a părăsit fanfara. Iar Ellie a lăsat-o baltă. „O, salut“, îi zicea ea când se intersectau pe holuri, după care își vedea de drum. Timp de o săptămână, Lucy a reușit să se convingă că Ellie aștepta doar ca ea să-i întoarcă invitația. Dar cum s-o invite la ea acasă dacă nici măcar nu apuca să stea de vorbă cu ea? Și chiar dacă ar fi reușit, oare își dorea lucrul ăsta? Într-o zi, după două săptămâni întregi în care s-a văzut ignorată, a zărit-o pe Ellie la cantină stând la masă cu unele dintre cele mai superficiale și mai toante fete din școală, așa că și-a zis, ei bine, dacă soiul *ăsta* de fete îi place ei etc., etc.

Apoi, la sfârșitul lui februarie, a găsit biletul strecurat în dulăpiorul ei prin fantele de aerisire.

Salut, străino!

M-au acceptat la Northwestern (mare scoală), așa că presiunea a dispărut și de-acum mă pot relaxa. Așteaptă-mă la catarg la trei jumate (te rog eu mult).

Colega ta de suferință
din anul terminal,
Ellie

LLC, promoția '49,
Northwestern '53 (!)

De data asta Lucy n-a mai căzut la fel de ușor în plasă. Dacă stătea să se gândească la luna septembrie, la prostia imensă pe care o făcuse părăsind fanfara ca să fie prietena lui Ellie Sowerby... ei bine, se purtase de parcă avea zece ani. Își încălcase absolut toate principiile. Fusese o dovadă de slăbiciune, o prostie și o copilărie și, deși în tot timpul ăsta o disprețuise pe Ellie – și nu puțin –, se disprețuise la fel de tare și pe ea însăși. Printre